

Beschermde natuur bedreigt burgemeester en wethouders

JOHN VAN VLIET

Eigenlijk leek er niet zoveel nieuws onder de zon. In april 2002 werd de nieuwe Flora- en Faunawet van kracht. Deze wet verving de Jachtwet en de Vogelwet en nam de soortbeschermende artikelen over van de Natuurbeschermingswet.

Doordat geen rekening is gehouden met de nieuwe Flora- en Faunawet is dit project jaren stil komen te liggen (foto: Marja Zandberg).

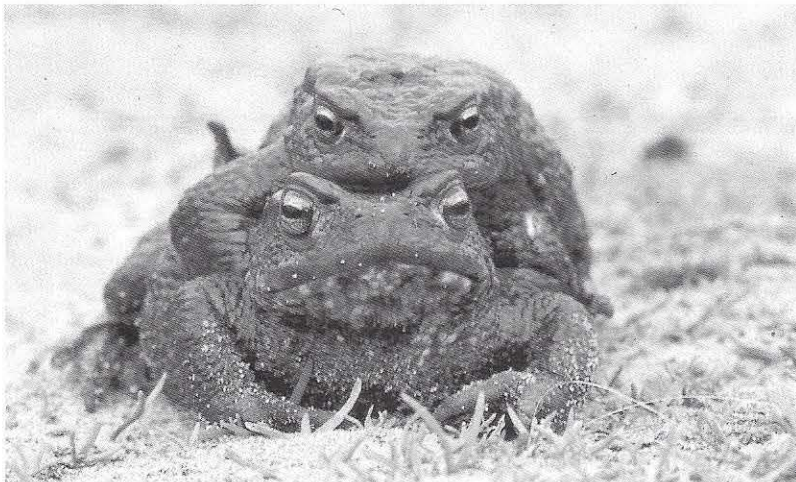

Omdat de praktijk toch anders blijkt, kijken we naar de consequenties van die nieuwe regelgeving voor gemeenten.

Een sterke wet

De nieuwe Flora- en Faunawet (Ff-wet) bundelt die oude wetten maar integreert ook soortbeschermende bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Want behalve gebieden beschermen die Europese Richtlijnen een aantal voor de gehele Unie belangrijke soorten. Tot april vorig jaar konden de Europese natuurbeschermingsregels rechtstreeks worden toegepast.

De Gewone Pad: ook beschermd en overal te vinden (foto: Henk Harmsen).

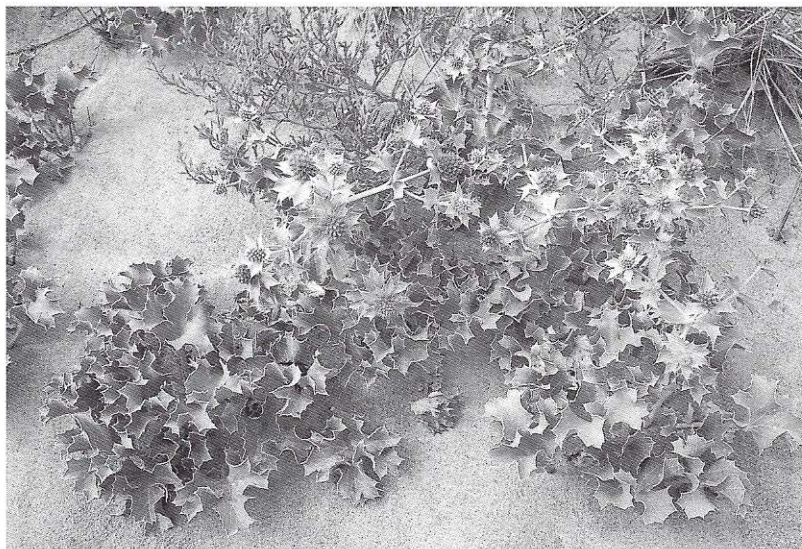
Natuurorganisaties als Duinbehoud wezen op het voorkomen van Europees beschermde soorten op bouwlocaties. Korenwolf, kamsalamander en onze 'duindraak', de zandhagedis, hebben overheden en projectontwikkelaars wakker geschud. Want met die Europese regels als stok achter de deur blijkt de Ff-wet veel sterker dan de oude wetten. Plannenmakers komen erachter dat die regels niet vrijblijvend zijn: bouwprojecten moeten worden bijgesteld, lopen vertraging op, komen totaal stil te liggen of worden zelfs afgeblazen. Op de voorgenomen bouwlocaties leeft 'onverwacht' een noordse woelmuis, hamster of rugstreeppad. De nieuwe wet krijgt zo ten onrechte een slechte bijklank.

Onbekend maakt onbemind

De kwestie rond de korenwolf speelde in 1999 en de zandhagedissenzaak in Noordwijkerhout gaat inmiddels terug tot 2000. Toch beroepen nog veel projectontwikkelaars en gemeenten zich erop dat zij 'van niets wisten', omdat het allemaal zo nieuw is. Veel wethouders vinden de wetgeving doorgeschoten en beschouwen zichzelf inmiddels als een bedreigde soort. Door het grote aantal snel veranderende regels zien zij door de bomen het bos niet meer. Met name het lokale bestuur zit met de handen in het haar: een project is op papier klaar, alle vergunningen zijn afgegeven en vlak voor men van start wil gaan, meldt de buurman dat zijn kat een pad heeft gevangen.

Het is niet onbegrijpelijk dat gemeentebesturen moeite hebben met de nieuwe regels. Waar zij voldoende expertise op het gebied van bestemmingsplannen, bouw- en milieuvergunningen in huis hebben, schieten ze vaak te kort als het natuurbeschermingsregels betreft. Ook zijn met name de wat kleinere gemeenten nauwelijks ecologisch onderlegd. Wel wat merkwaardig, want ook die oude wetten kenden beschermende bepalingen. De Vogel- en Habitatrichtlijn komt inmiddels niet onverwacht meer. Kennelijk was het wachten op de spreekwoordelijke wal om het schip te keren?

De Blauwe Zeedistel is een beschermde soort die projecten aan de kust stekelig in de weg kan zitten (foto: Frits van Daalen).

De natuur slaat toe

Waar gaat het mis? Met of zonder een projectontwikkelaar bereidt het gemeentebestuur een bouwplan voor. Vervolgens is het vaak nodig om het bestemmingsplan aan te passen en moet een bouwvergunning worden afgegeven.

Meestal is ook een milieu- en/of exploitatievergunning nodig. Procedures die het gemeentebestuur grotendeels zelf in de hand heeft. Op het moment dat men alles in kannen en kruiken denkt te hebben, slaat de natuur toe. Want dan blijkt het lokaal bestuur 'vergeten' te hebben dat er ook op dat vlak regels bestaan. De regels van de Ff-wet verbieden het zonder ontheffing verontrusten, verstoren, vangen en doden van beschermde soorten. Al is een aanemer inmiddels in het bezit van alle bouwvergunningen, hij zal ook toestemming moeten

verkrijgen voor het verjagen van de kikkers!

Helaas verwarren nogal wat gemeenten de bescherming van natuurgebieden met de bescherming van soorten. Zij menen dat de natuurbeschermingsregels niet van toepassing zijn op hun bouwlocatie: het is immers geen natuurgebied? Individuele exemplaren van een soort zijn echter overal beschermd, niet alleen in, maar juist ook buiten natuurgebieden. Als een gemeente op een stuk grasland woningen wil bouwen dan is dat meestal niet bestemd als 'natuur' maar bijvoorbeeld voor 'agrarisch gebruik' bedoeld. Eigenlijk kun je op de klompen aanvoelen dat er op zo'n weiland wel eens een beschermd plantje of beestje kan zitten. Er hoeft maar een Kieviet te broeden, een zeedistel te groeien of een pad in de sloot te zitten en de Ff-wet is van toepassing.

Voorbereiden helpt!

Wat kan het gemeentebestuur doen? Eigenlijk kan er maar één advies gegeven worden: goed voorbereiden! Gemeenten draaien er de hand niet voor om, om ingewikkelde afwegingen te maken en procedures te doorlopen op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening, het Bouwbesluit, de Wet Bodembescherming en andere water- en milieuregels. Een natuurtoets uitvoeren op de gemeentelijke ontwikkelingsplannen moet even vanzelfsprekend worden. Dit is niet complexer dan eerdergenoemde regelgeving.

JOHN VAN VLIET IS MEDEWERKER BELEID EN ECOLOGIE BIJ DE STICHTING DUINBEHOUD

Een mogelijk stappenplan voor een gemeentebestuur, dat voornemens is om in een stukje duin of op een weiland te gaan bouwen:

1. Ga na of de locatie in of bij een beschermd natuurmonument, de Ecologische Hoofdstructuur en/of aangemeld Habitatgebied ligt;
2. Onderzoek bestaande (literatuur-) gegevens of bekend is welke planten- en diersoorten op de locatie (kunnen) voorkomen;
3. Vraag bij lokale natuurorganisaties, omwonenden en terreinbeheerders na wat zij weten en neem hun waarnemingen serieus, juist dat voorkomt problemen met onverwacht opduikende beschermde soorten in een later stadium;
4. Is niet bekend welke soorten er voorkomen? Voer een oriënterende inventarisatie uit;
5. Maak, op basis van de beschikbaar gekomen gegevens, een eerste inschatting van de wettelijke verplichtingen die daaruit kunnen voortvloeien;
6. Anticipeer op die vereisten: denk daarbij aan zaken als een behoorlijk alternatievenonderzoek, de onderbouwing van nut en noodzaak van het project en de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van de verwachte natuurschade;
7. Weeg alle voors en tegens van het project op die locatie nog eens af en neem een voorlopig besluit over doorgaan of stoppen;
8. Lig de locatie in of nabij een natuurgebied of zijn er indicaties dat er Rode Lijstsoorten of soorten van de Habitatrichtlijn voorkomen, draag dan zorg voor een 'passende beoordeling' van de effecten op die natuurwaarden. Voer daarvoor een aanvullend, maar zorgvuldig veldonderzoek uit naar de actuele en wettelijk relevante natuurwaarden en breng de verwachte effecten daarop zoveel mogelijk in beeld;
9. Vraag de benodigde ontheffing van de natuurbeschermingsregels aan, waarin de bovenstaande kennis terdege is verwerkt;
10. Begin pas met de werkzaamheden als de ontheffing binnen is. Dat voorkomt dat uw project wordt stilgelegd.